

PENSEO

N-ro 271

majo / 2014

Monata Beletra Revueto en Esperanto
Honorita de Premio Grabowski, 1994

Fondita en 1990; Enretigita en 1997 la 25-a jaro <http://www.elperno.cn/penseo/penlisto.htm>

Anteo (Ĉinujo)

amo karmemora

manĝado ĉe la sama tablo kaj lernado en la
sama ĉambro.

koro ĉe koro; karno for de karno.

en la kvar jaroj la okuloj sed ne la buŝo parolis.
ni ne estis gemonahoj tamem sciis nur la amon,
ho, senoran.

beboj

beboj protestas per plorado
kontraŭ malsato, frido, nekomforto...
fororgesante haton, memorante lakton,
ili ridas al frateco vera aŭ afekta.

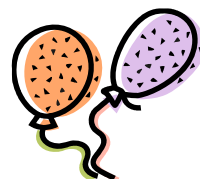
honoraj diplomoj

de la infaneco ĝis hieraŭ,
mi ricevis tro da diplomoj honoraj.
kun la surdigaj laŭdoj kaj blindiga nubo,
ĉi-momente mi jam muta almozpetas en
vilaĝoj foraj.

ili volas flugi

ili volas flugi
sed povas nur sub la plafono.

allogaj estas la steloj
tamen kuŝas en la vitra kloŝo.

Mori (Usono)

Moralo

Kiam okazas batalo
inter Leĝ' kaj Moralo
noblaj uloj staras
flanke de moralo
dum la cetero agas
laŭ leĝo de ĝangalo!

Perdo

Popolo,
kiu fordonas liberon
por esti sekura,
estos nek sekura
nek libera!

Observoj

En batalo
Inter mono
kaj bono
Oni staras
Je l' flanko de mono

Parolante pri bono
Krom vere bona persono!

***

En batalo
Inter amo kaj malam'
La amo venkas
Ĉiam!

***

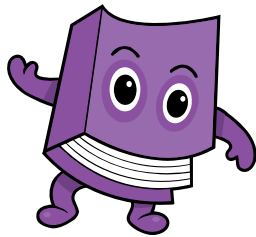
Per du flugiloj de
Saĝo kaj kuraĝo
Oni povas savi sin
El la mizero-kaĝo!

***

Aprezante homon,
samkiel oron
Trarigardu la surfacon
Vidu la koron!

***

Mankas amiko sincera
amiko vera
estas rara
alie ne estus
tiel kara!
Mankas amiko sincera!

Cezar (Germanujo)

Sola estas mi volonte

Sola estas mi volonte,
sed soleca tute ne.
Ĝisrevide postrenkonte
min ne kaptas plenda ve.

Sola estas mi kun ĝojo,
sed soleca en amas',
se banalas asfaltvojo

aŭ en grego aŭ fatras'.

Sola estas mi sen timoj;
sed afliktas min solec'
en prizonoj kaj post limoj,
se pro frido mankas dec'.

Catherine B. Krause (Nederlando)

Kadavro

Zombio, kiu pupe moviĝas
tra la sendomulejojn de Warren,
reanimigita post aŭta kolizio ekster kokainejo,
lasu min teni viajn kondukilojn
kaj mi lasos vin teni la miajn
en rakontojn pri Cleveland
multajn jarojn antaŭ ol Lawrence Teksason
venkis
kiam ĉiuj timis "la geĵviruson"
kaj songiĝis pri Sanfrancisko.

Kantu al mi pri kio estis
kaj mi kanzonos al vi pri kio povas esti
kaj kiel ni povas helpi nin.
Lumigu la pasintan ombron
kvazaŭ aŭto
kaj mi lumigos la vojon antaŭen.
Ne timu la fantomojn de la nuno.
Ili pasos.
(Tamen foje mi malpravas)

Ne estis moderna familio en la banejoj
kaj kinejoj de la nokta urb';
tian purecon nur povas permesi la postvenka
mondo.

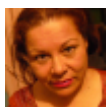
Amo por vi estis dista revo,
fantazi' hollywooda de knabinoj kiel mi.
"Lasu min montri ĝin al vi,"
mi petas.
"Mi havas ĉion, kion vi volas."

Vi apenaŭ povas movi vin
kaj mi tre profunde deziras helpi vin
ĉiutage, ĝis viaj limoj ĉesos moviĝi,

ĝis blanka lumo aperos en la ĉielo
 kaj blindos ĉiun estaĵon,
 blindos ĉiujn vivajn kaj mortajn
 kaj unuigos ĉion.

Ho korpo mova!
 Jam pasis viaj tagoj gloraj
 sed ankoraŭ mian koran povas tuŝi viaj
 laciĝintaj membroj,
 tial mi dankas nian kreinton
 ĉar vi savis mian vivon,
 kadavro,
 en la kadukaj ruinoj de la hieraŭ,
 vi savis mian vivon,
 esper'.

Leieladonna (Meksikio)

En la vento

pli kaj pli, tiel malpezaj
 du plumoj en la aero,
 libere movas sin
 malproksimante unu la alian
 pli kaj pli zigzage...
 malrapide,
 pli kaj pli malproksimaj,
 helpe de la vento,
 la tempo kaj distanco...
 La spuroj, memoroj iam estis...
 brilante en la suno,
 flugis iuloke,
 kiun mi imagis.

6a de marto de 2014.

Blazio VAHA (Hungarujo)

Hoj, maristido!

Startu bone, fartu bone,
 vin esprimu ĝustatone,
 tamen vin beton' ne fiksu,
 nek stultaĵojn ci remiksu.

Fartu bone, startu bone
 vin esprimu akratone.
 Sen blasfem': akcenton - metu,
 Post pripenso paŝi - pretu.

Hoj, ho hoj! Ne timu ondojn,
 nek misuzu ies kontojn,
 Se motor' paneos, velu,
 se eĉ vento strikos, remu!

Petro Palivoda (Ukrainio)

Antaŭ forveturo

Muroj silentos
 nudaj.
 Nigraj skaraboj postnajlaj
 mordas leporojn
 sunajn.

Iu ĉi tien venos,
 diros:

Kia dezerto...

***

Ridi -
 kiam estas ridinde.
 Plori -
 kiam estas plorinde.

Feliĉe.

Libere.

Freneze.

***

En sunradiaro,
 en fajfo de vento,
 en frapo de pluvo -
 per kiuj kordoj
 ni estas ligitaj?

Al mi intertempe ŝajnas,
 ke mi jam vivis,
 kaj ofte,
 ke mi nur komencas
 vivi.

***

forĵeti balaston gravan

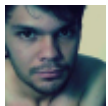
sin bani en la ĉielo
brulvundi multfoje manojn
tuŝante varmegajn stelojn

kaj esti ĉiam
kun vi apude
***

Maleblas ploro
kiam pluvas.
kunfluas larmoj viaj
kun la nuboj.
Kaj post pluvego -
ĉu ĉielarko,
ĉu rideto.

Paŭlo Silas (Brazilo)

SILENTO

Mi surtretos la defion resti en silento.
Pli ol ploro, ol ĉagren' aŭdiĝos dum
momento...
Opini' de pens' pli taŭga volas ekparoli.
En duvoja interŝanĝo, devas nepre roli.
Babelturo hom-interna falas pli kaj pli.
Terenĵetas ĝin ŝtorm-forta, kirila opini'.
La neglekto de nenifarang' enfalas en vakuo.
Se enestas jam: en kion, la individuo?
Direktiĝos senmovec' al ag' urĝe iranta.
Molekulo malmergiĝas el enhav' giganta
Kaj ekkreskas, formon prenas, iĝas la enhavo.
La vulkano rezultigas de komenca lafo.
Eta grajn' enmovadiĝas, branĉoj nun fariĝas,
Radikar' kaj trunk' dikegaj; suk', en ili, riĉas.
Eklezia sonoril' ne sonas sur la turo.
Kiu estas tiu, kiu tie ĝin stimulos
Rompi draste sian mult-jarmilan silentecon?
Da ĉi tiu ribelemo kulpas mi pro peco,

Ĉar decidis mi defii ĉion silentantan,
De la ĉelo necesata ĝis vivulo vanta.

Vitoresperanto (Brazilo)

Peco de mi

(kantteksto)

Ho vi peco de mi
Ho vi pec' disigita de mi
Portu de mi for'
Ĉi rigardon ĉar ĝi doloras
Pli ol kiam memoro foras
pli ol viv' en la mallum', en plor'

Ho vi peco de mi
Ho vi pec' ekzilita de mi
Portu l' markojn nun
Ĉar sopir' memorigas barkon
Kiu ire desegnas arkon
Sen reven' al la kaj', sen lun'

Ho vi peco de mi
Ho, vi pec' fortirita de mi
Foru via bril'
Ĉar sopir' estas malakuŝo
Estas zorgi kun kora tuŝo
La ĉambron de l' morta fil'

Ho, vi peco de mi
Ho vi pec' amputita de mi
Fora estu vi
Ĉar doloras tre la sopiro,
Kvazaŭ estus harpuna tiro
Al perdita ĉi part' de mi

Ho vi peco de mi
Adorata vi peco de mi
De mi portu ĝin,
L' okulparon, ĉar la sufero
Estas tia sopira ero
La mortaĵo de l' am'
Sen fin'.

Jarabe de Palo

Dependas

(kantteksto)

Ke la blanko estas blanka
kaj la nigro estas nigra,
ke kvar estas du plus du
ĉar la numeraloj pigras, ja
dependas.

Ke ni gastas ĉi-planede,
ke la nuboj pasas bele,
ke post vivo morto estas
lasta punkto senrimede,
dependas.

Dependas, ĉio dependas,
de vidpunkto kaj de emo ĉio dependas.

Ke al amo strebas par'
des pli multe en printempo,
kaj ke morgaŭ sunos ĉar
nun ni estas en somero,
dependas.

Ke laŭlonge de la tempo
la vino pliboniĝas,
ke jen supren jen malsupren
la mondo iras dum ĝi ruliĝas,
dependas.

Dependas, ĉio dependas,
de vidpunkto kaj de emo ĉio dependas.

Ke laŭ vi neniuj kisas
tiel bone kiel mi,
ke por vi mi senegalas
kaj amore senrivalas,
dependas,

Ke por vi jes estas jes

ĉiam nude kaj sen blago,
ke vi tre kontentas ĉar
estas via nupto-tago,
dependas.

Dependas, ĉio dependas,
de vidpunkto kaj de emo ĉio dependas.

Esperantigis

Svena Dun (Hispanujo)

Ewa Lipska (1945-)

LA TIMO

Ne demandu pri Kartaganoj.
Ili pereis pro timo.
Ne demandu kion fari kun ĝi.
Kien forkonduki.
Sur kiajn senvojojn.
Kie forlasi. Perdi.
Kiam ĉiun fojon
ĝi bumerange revenas.
Mi enmanigadis plej distajn biletojn
kaj kontinentojn.
Mi mortigadis ĝin en obskuraj stratetoj
kaj sur apertaj spacoj.
Mi regalis ĝin per veneno.
Mi apelaciis al Dio kaj al la polico.

Nun ĝi ŝajnigas anĝelon.
En antaŭĉambro pendigas la alojn

kaj rigardas min
per okulo
de malviva skombro.

Tradukis

Helena Tylipska (Italujo)

Shefqete GOSALCI

Himno

...jen la momento alvenis
Tri tagoj ni amindumis
En la reĝlando de la anĝeloj
En karnavalo je floroj kaj fotoj

Ne kvititaj
Malantaŭ longa hararo kaŝitaj
Sopiro mia ĵus novedziniĝis
Miajn dormon kaj doloron vi perdigis

La silenton ĝermis la rigardo
Per la harligo kaj tilia aromo
Sur la ŝtona ŝimo
Sub la griza ĉielo

Nenian vorton dirante ni amindumis
La lampiroj longe kun la steloj dancadis
La ankro detenis min enaprilie
Kun vi surbruste
Kun diina deziro
Ĉe la ama himno

La aĝo de gravediĝo

*Al mia patrino Gjyle naskinta 11 infanojn kaj
al la aliaj kiel vi*

La aĝulan paŝon
La faltplenan frunton
Enlarmiĝintan koron
Ni elĉepiĝas apudon

La vortoj unu la alian englutas
Kaj en la reton enfalas
Mi sentiĝas montaran ŝtoneton
De ĉiuj sezonoj vian idon

Abeloj kun plenigita mielujo
Kun vi apude- Patrino
Sentiĝas mi sur paperfolio krajono
Jen aboco, jen abako

De la vivo-lernejo
Odoru pan-kaj cidonia aromo
Apud la kesto je jarcenta koloro
Ni trempis la sopiron- tindro
Per la bruska lingvo
Kaj la ŝvelvejnaj manoj indikas pri la koloroj
De dekunu floroj portantajn en la manoj
En la intergenuo, brusto, sino

De kie ĉerpas vi benata la forton?
La triangulo ja malsekigis vian vivon
La lulilo, la knedujo, la puto
Vian penon ja konas nur la sitelo kaj
glaciiĝinta ŝnuro

La aliaj silentu
Diino sur la trono de la ĝojo
La koron vi dividis en la nomoj
En la voĉoj kaj naskiĝtagoj
Dum la blankaj amindumaj horoj

Estas vi ja mem la amo
Kaj kie do estas la vivo?

Esperantigis

Bardhyl Selimi (Albanio)

Ĉineske

Jadranka Miric (Serbujo)

Kulo kaj taŭro

—pli da bruoj ol faro

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*
 Sur herbejo kulo
 surdorsiĝis ĝue
 al taŭro. Ĉu torei
 aŭ esti reĝo plue?
 Miris kul' brue.

Ĝi nenifaranta
 enuiĝis ege.
 Sed vento ekblovanta
 forblovis ĝin forege
 ja, tutbruege.

Hundo kaj ĝia ombro

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*
 Iun tagon hundo
 kuris kun viandpec'
 laŭ bela riverbordo.
 Ravis ĝin riverbelec'
 sed pli nova pec'.

De ĉi tiu hundo
 estas pli granda pec'
 malfermis ĝi la buŝon,
 pro akrega avidec'.

Ve, al manĝeblec'!

*Moralinstruo— oni ne vidas kion oni havas,
 nur sklavas al deziroj!*

Leono kaj delfeno

(Malutila alianco)

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*
 Ĉe marbordo bela
 amikiĝis reĝoj,
 la surtera kaj mara.
 Konsilis pri la helpoj
 en malfeliĉoj.

Al diablo! Taŭro
 venkos min. Delfeno,
 helpu min, kriis leon'.
 Damna sort', vea peno.
 Nia malbeno.

*Se vi deziras sin protekti trovu la aliancanon
 ne nur volan sed eblan helpi vin.*

*Sopir-al-sudo (ĉine: Yijiangnan): ĉina fiksfoma
 poemo el kvin versoj de 35,77,5 silaboj laŭ rimarango
 xa,xa,a (x=senrima).

Vejdo (Ĉinujo)

Glaciaj skulptaĵoj

—laŭ ĉinesko Pozhenzi*
 Kvazaŭ faritaj de
 la manoj de fein'
 la figuroj el glaci'
 flagre glimas en fascin'
 en neĝa domin'.

Kristale travidaj
 per ĉiz-tajla rafin'
 ili ŝajnas vivdonaj
 aspekte en halucin'
 sub lamp-ilumin'.

2014-01-14

*Pozhenzi (Kavalira danco): ĉina fiksfoma poemo el

du strofoj kun po 5 versoj de 66,77,5 silaboj, laŭ rimaranĝo *xa,xa,a* (*x = senrima*)

La suno en vintro

—laŭ ĉinesko Chaozhongcuo*
Tra vintra frosta aer’
la suno per aper’
sendas la varmetan
flueton al la ter’.

Ĝi invitas
logas homojn
al domekster’
por ĝui sunlumon
en brilplena oper’.

2014-01-20

*Chaozhongcuo (*Pendants klerulo*): ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun 4 kaj 5 versoj respektive de 7,5,66 / 444,66 silaboj, laŭ rimaranĝo *a,a,xa / xxa,xa* (*x=senrima*).

Lily (Ĉinujo)

Ma virgino

—laŭ ĉinesko Moyu’er*
Admiras
min virgulo
sen aminduma spert’
mian seksallegecon,
flatadas min sen cert’
kun mallert’
intime
por sugestia ofert’.
Kiel disert’
por diboĉa ĝu’
li vendas sin al
mi per ĉasto-perd’.

Ha, bone!
Mi agu sen avert’.
Per nuda korpa svelto

mi peze lin subpremas
siblas per kver-konĉert’.
Kia merd’!
lia kac’
maldikas kiel lacert’.
Per ekinsero
mi tuj ŝovas ĝin
en min glite
ludas sen inert’.

ilustrita de Eder Benedetti (Brazilo)

2014-01-08

*Moyu’er (*Fiŝado*): ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun po 12 versoj de 346, 76, 3, 37, 4, 545 / 36, 6, 76, 3, 37, 4, 545 silaboj, laŭ rimaranĝo *xxa, xa, a, xa,a,xxa / xa,a,xa,a,xa,a,xxa* (*x=senrima*)

Maupassant (1850-1893)

LA ULNJO SOVAĜA

1-a ĉapitro

Mi ne revenis plu al Virelogne [*Virlojn*’] de antaŭ dek kvin jaroj. Mi reiris tien aŭtune por ĉasi, ĉe mia amiko Sival, kiu fine rekonstruigis sian kastelon, detruita de la Prusoj.

Mi tre ŝategis tiun landon. Estas en la mondo ravegaj landoj, kies ĉarmo por la okuloj estas volupta. Ni amas ilin per fizika amo. Ni, la logataj de la tero, konservas tenerajn memoraĵojn de iuj akvofontoj, iuj arbaretoj, iuj lagetoj, iuj montetoj, ofte viditaj kaj kiuj kormoligis nin kiel feliĉaj eventoj kortuŝas nin. Kelkfoje eĉ la penso revenas al arbareto, aŭ riverbordeto, aŭ fruktarbejo

puĉita de floroj, ekviditaj nur unufoje okaze de gaja tago, kaj restitaj en nia koro, kiel tiuj bildoj de renkontpasitaj virinoj sur strato, iun matenon printempe, vestitaj per hela kaj travidebla tualetto, kiuj lasas en nia animo kaj en nia karno nesatigitan deziron, neforgeseblan, la senton de vizitita feliĉo.

Pri Virelogne, mi ŝatis la tutan kamparon, semitan de arbaretoj kaj trapasita de rojoj, kiuj trakuris sur la grundo, kvazaŭ vejnoj sur la haŭto, kiuj alportus la sangon al la tero. Ene oni kaptis kankrojn, trutojn kaj angilojn... Dia feliĉo ! Kelkloke oni povis sin bani, kaj en la altaj herboj, kiuj kreskis sur la bordoj de tiuj etaj riveretoj, oni ofte ekvidis galinagojn.

Mi antaŭeniris, lerta kvazaŭ kaprino, rigardante antaŭ mi priserĉi miajn du hundojn. Sival, je cent metroj dekstre, traesploris luzernan kampon. Mi ĉirkaŭiris la veprojn, kiuj limigis la arbareton de Saudres [*Sodr'*], kaj ekvidis ruinaĵon de pajlotegmenta domo.

Subite, mi memoris pri ĝi, tian mi vidis ĝin lastfoje, en 1869, pura, ornamita per vitoj, kun kokinoj antaŭ la pordo. Kio estas pli malgaja ol mortinta domo, kun ĝia skeleto staranta, ruiniĝanta, sinistra ?

Mi memoris ankaŭ pri ulino, kiu ĉi-ene donis al mi glason da vino, iun tagon de granda laceco, kaj ankaŭ ke Sival rakontis al mi la historion de la loĝantoj. La patro, maljuna ŝtelĉasisto, estis mortigita de la ĝendarmoj. La filo, kiun mi vidis antaŭe, estis granda seka knabo, kiu estis ankaŭ rigardita kiel feroca detruisto de ĉasbestoj. Oni nomis ilin Sovaĝa.

Ĉu temis pri nomo aŭ kromnomo ?

Mi alvokis mian amikon Sival, kiu tuj alvenis per sia longa paŝo de stilzobirdo.

Mi demandis al li :

- Kio fariĝis la loĝintoj ?

Kaj li rakontis al mi tiun aventuron.

2-a ĉapitro

Kiam okazis la militdeklaro, la filo Sovaĝa, kiu aĝis tridek tri jarojn, soldatiĝis, lasante sian patrinon sola en la loĝejo. Oni ne tro kompatis ŝin, ĉar oni sciis, ke la maljunulino havis monon.

Ŝi restis do tute sola en tiu izolita domo, tre malproksime de la vilaĝo, ĉe la rando de la arbareto. Cetere, ŝi ne timis, ĉar ŝi estis el la sama raso ol siaj viroj, malfacila maljunulino, granda kaj maldika, kiu ne ofte ridis, kaj kun kiu neniam oni ŝercis. La kamparanoj ne multe ridas cetere. Tio estas afero de viroj ! La kamparaj virinoj havas malgajan kaj limigitan animon, vivante mornan ekzistadon, sen perspektivoj de plibonigoj. La kamparano lernas iom da brua gajeco en la trinkejoj, sed lia kunvivantino restas serioza, kun mieno konstante severa. La muskoloj de ŝia vizaĝo ne lernis la ridmovojn.

La ulno Sovaĝa daŭrigis sian ordinaran ekzistadon en sia pajlotegmenta domo, kiu estis baldaŭ kovrita de neĝo. Ŝi venis al la vilaĝo, unufoje ĉiusemajne, por serĉi panon kaj iom da viando ; poste ŝi revenis en sian domaĉon. Ĉar oni parolis pri la lupoj, ŝi eliris kun la fusilo surdorse metita, la rustkovrita fusilo de ŝia filo, kies kolbo estis eluzita pro la frotoj de la mano. La vizado de la granda Sovaĝa estis kurioza, ŝi marŝadis iom kurbiĝanta, antaŭenirante per malrapidaj paŝolongoj sur la neĝo, la fusiltubo superante la nigran kufon, kiu premis al si la kapon, kaj apartigis siajn blankajn harojn, kiujn iu neniam vidis.

Iam la Prusoj alvenis. Oni apartigis ilin inter la loĝantoj, laŭ la riĉaĵoj kaj la monrimedoj de ĉiu. La maljunulino, kiun oni sciis riĉa, estis taksita je kvar soldatoj.

Estis kvar dikaj knaboj, kun pala karno, blonda barbo, bluj okuloj, restitaj grasaj malgraŭ la laciĝoj jam suferitaj, kaj bonkarakteraj kvankam en konkerita lando. Solaj en la domo de tiu maljunulino ili montriĝis tre komplezemaj kun ŝi, evitigante

al ŝi kiel eble plej laciĝojn kaj elspezojn. Oni vidis ilin ĉiujn kvar sin lavi matene ĉirkaŭ la puto, kun la manikoj kuspitaj, malsekigante plenakve en la kruda lumo de la neĝo, sian blankan kaj rozan karnon de nordaj viroj, dum ulnjo Sovaĝa iris kaj reiris, preparante la supon. Poste oni vidis ilin purigi la kuirejon, froti la pavimon, fendi lignon, senŝeligi terpomojn, lavi la tolaĵojn, plenumi ĉiujn mastrumajn taskojn, kiel kvar bonaj filoj ĉirkaŭ sia patrino.

Sed la maljunulino pensis senĉese pri la sia, pri sia maldika grandulo, kun hoka nazo, brunaj okuloj, densaj lipharoj, kiuj faris sur lia lipo hupon de nigraj haroj. Ĉiutage ŝi demandis al ĉiu soldato loĝanta en sia hejmo : " Ĉu vi scias kie estas la franca regimento, dudek-tria de marŝo ? Mia knabo estas ene. "

Ili respondis : " Ne, ne scii, tute ne scii. " Kaj komprenante ŝian doloron kaj ŝiajn zorgojn, ĉar ili havis patrinojn tie for, ili faris al ŝi mil servetojn. Cetere, ŝi bone amis siajn kvar malamikojn ; ĉar la kamparanoj ne multe konas la patriotajn malamojn, tio apartenas nur al la superaj klasoj. La humiluloj, tiuj kiuj pleje pagas ĉar ili estas malriĉaj kaj tial, ke ĉiu nova elspezo superŝutas ilin, tiujn kiujn oni amase mortigas, kiuj formas la veran kanonbuĉaĵon, ĉar ili estas la nombro, fine tiuj kiuj plej kruele suferas de la aĉegaj mizeroj de la milito, ĉar ili estas la plej malfortaj, la malplej fortikaj, ne multe komprenas tiujn militemajn ardojn, tiun eksciteblan honorsenton kaj tiujn kvazaŭajn politikajn kombinaĵojn, kiuj elĉerpas en ses monatoj du naciojn, la venkintan kiel la venkitan.

En la lando, parolante pri la Germanoj de la ulnjo Sovaĝa, oni diris : " Jen kvar gastigataj kun manĝo kaj domo. "

Nu, iun matenon, dum la maljunulino estis sola hejme, ŝi ekvidis malproksime sur la ebenaĵo viron, kiu venis al ŝia loĝejo. Baldaŭ ŝi rekonis lin, estis la leterportisto. Li transdonis al ŝi kvaroble falditan paperon. Ŝi

eltiris el sia poŝo sian okulvitrujon, surmetis siajn okulvitrojn, kiujn ŝi uzis por kudri kaj legis :

" Sinjorino Sovaĝa,

Per tiu ĉi letero mi anoncas al vi malgajan novaĵon. Hieraŭ, via knabo Viktoro estis mortigita de kanonkuglo, kiu laŭvorte tranĉis lin en du partoj. Mi troviĝis tute proksime de li konsiderante, ke en la roto ni estis flankon ĉe flanko, kaj li parolis al mi pri vi, por ke mi tuj avertu vin se okazos malfeliĉo al li.

Mi prenis en lia poŝo lian poŝhorloĝon, por ke mi realportu ĝin al vi, kiam la milito estos finiĝinta.

Mi salutas vin amike.

Cezaro Rivo,

Simpla soldato en la 23-a de marŝo. "

La letero datiĝis de tri semajnoj.

Ŝi ne ploris. Ŝi restis senmova, tiom emociita, tiom hebeta, ke ŝi eĉ ne suferis ankoraŭ. Ŝi pripensis : " Nun, jen Viktoro mortinta. " Poste, iom post iom, la larmoj alvenis en ŝiajn okulojn, kaj la doloro invadis ŝian koron. La ideoj, teruraj kaj turmentataj, alvenis al ŝi, unu post la alia. Ŝi ne plu kisis lin, sian infanon, sian grandulon, neniam plu ! La ĝendarmoj mortigis la patron, la prusoj mortigis la filon... Li estis tranĉita en du partoj per kanonkuglo. Kaj ŝajnis al ŝi, ke ŝi vidis la scenon, la teruran scenon : la kapo, kiu falis, la okuloj malfermitaj, dum li maĉis pinton de siaj dikaj lipharoj, kiel li faris kiam li koleris.

Kaj poste, kion oni faris kun lia korpo ? Se almenaŭ oni redonis ŝian infanon al ŝi, kiel oni redonis ŝian edzon, kun kuglo meze de la frunto !

Sed ŝi aŭdis voĉbrulon. Estis la Prusoj, kiuj revenis de la vilaĝo. Ŝi rapidege kaŝis la leteron en sian poŝon, kaj trankvile akceptis ilin, kun sia ordinara vizaĝo, ĉar ŝi jam havis tempon por bone sekigi siajn okulojn.

Ĉiuj kvar ridis, kontentaj ĉar ili alportis belan kuniklon, sendube ŝtelitan, kaj ili faris signojn al la maljunulino, ke oni tuj manĝos bonan aĵon.

Senprokraste ŝi eklaboris al la pretigo de la tagmanĝo ; sed, kiam estis necese mortigi la kuniklon, ŝi ne kuraĝis. Kaj tamen ĝi ne estis la unua ! Unu el la soldatoj mortigis ĝin per pugnobato malantaŭ la oreloj. Kiam la besto estis mortinta, ŝi eligis la ruĝan korpon el la felo ; sed la vido de la sango, kiun ŝi tuŝis, kiu kovris al ŝi la manojn, varmeta sango kiun ŝi sentis malvarmiĝi kaj koaguliĝi, tremigis ŝin de kapo ĝis piedoj ; ŝi ĉiam vidis sian grandulon tranĉitan en du partoj, kaj tute ruĝa ankaŭ, kiel tiu animalo ankoraŭ tremetanta.

Ŝi altabliĝis kun siaj Prusoj, sed ne povis manĝi, eĉ unu glutajon. Ili formanĝis la kuniklaĵon ne zorgante pri ŝi. Ŝi oblikve rigardis ilin, ne parolante, maturiĝante ideon, kun vizaĝo tiom senesprima, ke ili rimarkis nenion.

Subite, ŝi diris : " Mi eĉ ne scias viajn nomojn, kaj tamen jen jam unu monato, ke ni vivas kune. " Ili komprenis, ne facile, tion kion ŝi volis, kaj diris siajn nomojn. Tio ne sufiĉis al ŝi ; ŝi skribigis ankaŭ sur papero iliajn nomojn kun la adresoj de iliaj familioj, kaj surmetante denove siajn okulvitrojn sur sian grandan nazon, ŝi ekzamenis tiun nekonatan skribmanieron, poste ŝi faldis la folion kaj englitis ĝin en sian poŝon, super la letero, kiu anoncis la morton de ŝia filo.

Kiam la manĝaĵo estis finiĝinta, ŝi diris al la viroj :

- Mi tuj laboros por vi.

Kaj ŝi eksupreniris fojnon en la subtegmenton kie ili dormis.

Ili miris pro tiu laboro ; tiam ŝi eksplikis al ili, ke tiamaniere ili malpli suferos malvarmon ; kaj ili helpis ŝin. Ili stakigis faskojn ĝis al la tegmento el pajlo ; kaj ili konstruis al si specon de granda ĉambro,

varma kaj parfumita, kun kvar muroj el furaĝo, inter kiuj ili mirinde dormos.

Dum la vespermanĝo, unu el ili zorgis pri tio, ke ulnjo Sovaĝa ankoraŭ ne manĝis. Ŝi asertis, ke ŝi suferis kramfojn. Poste ŝi ekbruligis bonan fajron por sin varmigi, kaj la kvar Germanoj supreniris en sian loĝejon per la ŝtupetaro, kiun ili uzis ĉiuvespere.

Tuj kiam la klappordo estis refermita, la maljunulo demetis la ŝtupetaron, poste senbrue ŝi remalfermis la eksteran pordon, kaj denove iris serĉi pajlofaskojn, kun kiuj ŝi plenigis sian kuirejon. Ŝi nudpiede marŝis en la neĝo, tiom delikate, ke oni aŭdis nenion; De tempo al tempo, ŝi aŭskultis la sonorajn kaj neregulajn ronkadojn de la kvar dormantaj soldatoj.

Kiam ŝi juĝis siajn preparojn esti sufiĉaj, ŝi ĵetis en la fajron unu el la faskoj, kaj kiam ĝi flamis, ŝi disŝutis ĝin sur la aliajn, poste ŝi reeliris kaj rigardis.

En kelkaj sekundoj violenta heleco iluminis la tutan internan de la pajlotegmenta domo, poste estis terura ardejo, giganta arda forno, kies lumo elŝprucis tra la mallarĝa fenestro ĵetante sur la neĝo lumegan ruĝan radion.

Ega krio eligis de la supro de la domo, poste estis klamado de homaj hurladoj, korŝiraj alvokoj angordonaj kaj teruraj. Poste, la klappordo disfalinte internen, fajrokirlo sturmis en la subtegmenton, krevis la tegmenton el pajlo, supreniris al la ĉielo kiel giganta torĉoflamo ; kaj la tuta domo flamis.

Oni aŭdis ene nur la kraketadon de la incendio, la krakadon de la muroj, la disfalegon de la traboj. Subite la tegmento disrompiĝis, kaj la arda trabaro de la loĝejo ĵetis en la aeron, meze de fumnebulo, grandan plumtufon de fajreroj.

La blanka kamparo, lumigita de la fajro flagretis kiel arĝenta tavolo ruĝe kolorita.

Fore sonorilo eksonorigis.

